

POZIȚIA CENTRULUI PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE (CPD)

ASUPRA PROIECTULUI DE HOTĂRÂRE PENTRU APROBAREA REGULAMENTULUI PRIVIND FINANȚAREA ACTIVITĂȚII PARTIDELOR POLITICE

CPD salută inițiativa Comisiei Electorale Centrale (CEC) de a elabora un nou Regulament privind finanțarea activității partidelor politice, precum și procesul participativ și inclusiv organizat în acest scop. Cu toate acestea, pentru împuternicirea femeilor și tinerilor implicați în procesul electoral, considerăm că este necesar de a fi operate modificări cu privire la gestionarea alocațiilor de la bugetul de stat pentru cheltuielile pentru programe pentru tineri și femei.

Resursele publice trebuie să urmeze scopuri de interes public. Finanțarea din bugetul de stat are drept scop nu doar să reducă finanțarea partidelor din fonduri private (fapt care încă nu se întâmplă), dar reprezintă și un instrument eficient pentru promovarea participării femeilor și tinerilor în politică și procesul electoral. Astfel, conform [Legii Nr. 294/2017](#), partidele politice primesc anual finanțare din bugetul de stat, în valoare de 0,1% din veniturile bugetului de stat, cu excepția veniturilor cu destinație specială prevăzute de legislație, pentru femeile și tinerii alese/aleși efectiv în cadrul alegerilor parlamentare și cele locale¹. Totodată, partidele politice și blocurile electorale beneficiare de subvenții de la bugetul de stat vor utiliza 20% din valoarea alocațiilor anuale în scopul promovării și încurajării participării femeilor în procesele politic și electoral, iar 10% din valoarea alocațiilor primite vor fi utilizate pentru promovarea și încurajarea tinerilor în procesele politice și electoral. În cazul partidelor politice în care există organizații ale femeilor și ale tinerilor, aceste fonduri vor fi gestionate de organizațiile în cauză.

Doar 12% din totalul cheltuielilor raportate de partidele politice au fost atribuite programelor pentru tineri și femei. Conform [Raportului pentru anul 2021 privind finanțarea partidelor politice și a campaniilor electorale](#), din 29 de partide politice beneficiare de subvenții de la bugetul de stat și obligate să utilizeze alocațiile în scopul promovării femeilor și tinerilor în procesele politic și electoral 12 partide politice nu au declarat nicio cheltuială în acest sens, 4 partide politice au declarat că au cheltuit mai mult de 20% și, respectiv, 10%, indicate în lege, iar 13 partide politice au declarat cheltuieli mai puține decât cuantumul prevăzut. Totodată, 11 partide politice, au declarat că au cheltuit mijloace financiare din alocațiile din bugetul de stat în sumă totală de 576189,76 lei destinate promovării și încurajării participării femeilor și tinerilor în procesele politic și electoral pentru alte tipuri de cheltuieli, adică contrar destinației stabilite de lege. Potrivit art. 28 alin. (3) din Legea nr.294/2007, alocațiile de la bugetul de stat utilizate pentru alte destinații decât cele prevăzute la alin. (1) și (2) se restituie bugetului de stat în baza unei hotărâri a Curții de Conturi, în mărimea utilizată contrar destinației.

Constatăm, că nu există niciun act normativ care să stipuleze ce fel de activități/programe urmează a fi atribuite la o astfel de categorie de cheltuieli și, respectiv, ce fel de activități pot fi calificate/considerate drept programe pentru tineri și femei. Trebuie de evidențiat că CEC în 2016², precum și în 2020³, a elaborat două documente cu instrucțiuni privind întocmirea raportului privind gestiunea financiară a partidului, care însă nu a fost aprobată nici până în prezent. Cu toate acestea, la solicitare, documentul este prezentat părților interesate pentru informare și ghidare. Considerăm că în lipsa unui act normativ definitiv, persistă riscul ca fiecare actor –

¹ **Articolul 27.** https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=134902&lang=ro#

² Instrucțiunii privind întocmirea raportului privind gestiunea financiară a partidului – elaborat în 2016

³ Îndrumar privind finanțarea și raportarea partidelor politice

subiect al raportării financiare (partid politic, grup de inițiativă sau concurent electoral) – să interpreteze diferit anumite aspecte raportate. Riscul menționat a fost sesizat în special în a doua jumătate a anului 2021, când, prin Hotărârea CEC nr. 108 din 2 noiembrie 2021, partidele politice au fost atenționate referitor la necesitatea raportării cheltuielilor efectuate potrivit art. 28, alin. (21) din Legea privind partidele politice (promovarea tinerilor și femeilor în procesele politic și electoral). Ca rezultat, după corectările efectuate în raport: 24% au fost efectuate pentru întreținerea și/sau locațiunea sediilor, pentru campania electorală – 22%, remunerarea personalului încadrat – 19%, pentru presă și materiale promoționale – 14%, precum și pentru programe destinate tinerilor și femeilor – 12%.

În contextul celor expuse recomandăm:

(i) Introducerea în regulament a unor definiții noi și anume: definirea clară a tipurilor de activități, programe sau cheltuieli care pot fi atribuite programelor pentru tineri și femei cu scopul de promovării și încurajării femeilor și tinerilor în procesul decizional.

Program de tineret/femei - set de măsuri și activități structurate, desfășurate în mod sistematic, ciclic, pe o perioadă prestabilită de timp, cu rezultate și ținte clare, care au drept scop promovarea și încurajarea participării femeilor/ tinerilor în procesul decizional și politic, care vizează, dar nu se limitează la: dezvoltarea abilităților personale și profesionale, consolidarea organizațiilor de femei/de tineret, sporirea accesului la decizii și resursele interne, participarea la luarea deciziilor interne, promovarea în funcții interne și electivă la nivel național.

Împuternicire - proces prin care un grup își câștigă puterea de a-și revendica drepturile, gradul de autonomie și autodeterminare, care le permite să-și reprezinte interesele într-un mod responsabil și autodeterminat, acționând pe propria lor autoritate.

** Conform Glosarului de Termeni al Institutului European al Egalității de Gen⁴, **împuternicirea** are cinci componente: stima de sine, dreptul de a alege și de a decide asupra propriilor alegeri; dreptul de a avea acces la oportunități și resurse; dreptul de a avea puterea de control asupra vieții lor atât acasă cât și în afara casei și capacitatea de a influența direcția unor schimbări sociale pentru a crea o ordine socială și economică mai dreaptă pe plan național și internațional. În acest context, educația, instruirea, conștientizarea, dezvoltarea încrederii de sine, extinderea posibilităților, îmbunătățirea accesului și controlului asupra resurselor și acțiunile de a transforma structurile și instituțiile care întăresc și perpetuează discriminarea și inegalitățile de gen sunt instrumente importante de împuternicire pentru a-și revendica drepturile.*

(ii) Includerea unei subcategorii de cheltuieli separate în formularul de raport, în cadrul căreia se vor reflecta cum sunt cheltuiți banii alocați din bugetul public exclusiv pentru promovarea și încurajarea femeilor și tinerilor în procesul decizional. Aceasta va oferi posibilitatea de a monitoriza modul în care au fost valorificate resursele financiare alocate pentru promovarea și încurajarea femeilor și tinerilor în procesul decizional și politic. Totodată, aceasta va ajuta la evaluarea impactului și a cost eficienței măsurilor implementate în acest sens.

(iii) Dezvoltarea unui ghid cu instrucțiuni detaliate pentru a ajuta partidele politice care va servi drept suport de instituționalizare internă a unor măsuri de promovare a femeilor și tinerilor în procesul decizional și electoral. De asemenea va fi utilizat ca resursă informativă pentru conceptualizarea acestor programe.

---

⁴ <https://eige.europa.eu/thesaurus/terms/1102?lang=ro>

DESPRE CENTRUL PARTENERIAT PENTRU DEZVOLTARE

Creat în anul 1998, *Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare (CPD)* este o instituție obștească, care își propune să contribuie la promovarea unui discurs integrator cu privire la problematica genurilor umane, statutul femeii și egalitatea de șanse pentru femei și bărbați. CPD se afirmă în calitate de structură neguvernamentală, care pledează pentru implementarea conceptului egalității de gen în toate domeniile vieții, promovarea politicilor publice în domeniu, abordarea problemelor ce țin de rolul femeii în societate și abilitarea acestora, eliminarea tuturor formelor de discriminare față de femei, fiind concomitent și un centru de documentare, informare și instruire pentru ONG-urile de profil și grupurile de inițiativă.

Scop. Dezvoltarea și consolidarea resurselor și mecanismelor de abilitare echitabilă a femeilor și bărbaților în vederea promovării egalității de gen în Republica Moldova prin susținerea unui demers coerent de influențare a politicilor.

Misiune. CPD promovează valorile egalității de gen, ca parte componentă a unei societăți deschise, în scopul consolidării unui parteneriat autentic de gen.

Viziune. CPD pledează pentru edificarea unei comunități cu perspective și oportunități egale pentru membrii/ele săi/sale, a unei societăți în care femeile și bărbații sunt cetățeni cu drepturi depline, capabili să soluționeze problemele în comun, să beneficieze în mod egal de noile oportunități și să se angajeze plenar în activități politice, economice și sociale.

ADRESA NOASTRĂ:

Centrul "Parteneriat pentru Dezvoltare"
str. Armenească 13
Chișinău, MD-2012, Republica Moldova
Tel.: +(373 22) 23-70-89; 20-71-58
Tel./Fax: +(373 22) 20-71-57
www.progen.md
e-mail: cpd@progen.md